

Република България
Министерство на транспорта и съобщенията

**Главна дирекция
ГРАЖДАНСКА ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНА АДМИНИСТРАЦИЯ**

Приложение № 3 към Наръчника за ННО на ДАНО и ООРП, издание 6.8

ПРОЦЕДУРА № 03

НАДЗОР НА ПРОМЕНИ В ДОСТАВЧИЦИ ЗА УСЛУГИ И ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОБУЧЕНИЕ

ТАБЛИЦА НА ИЗДАНИЯТА/КОРЕКЦИИТЕ

№	№ на издание/ корекция	Дата на издание/ корекция	Причина и кратко описание на промените/корекциите	Засегнати страници
1	Издание 1.0	04/09/2017	Създаване на нова процедура след промяна в Наръчник на ННО част 2	всички
2	Издание 2.0	30/03/2018	Превод на процедурата на български език. Внасяне на изменения и допълнения в съдържанието на процедурата, функционалната схема и промени в съдържанието на Приложение 1, както и добавяне на Приложение 2.	всички
3	Издание 3.0	24/04/2022	Актуализиране на процедурата и привеждане в съответствие с изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/373 и Регламент (ЕС) 2015/340	всички
4	Издание 4.0	03/12/2024	Промяна на името на отдел ВПТС на АОТС, технически корекции	всички

Въвеждане на документа в сила:

Процедурата е неразделна част от издание 6.5 на Наръчника на Националния надзорен орган на доставчици на аеронавигационно обслужване и организации за обучение на ръководители полети

Утвърдил:	Подпис и дата
Анелия Маринова Главен директор ГД ГВА	
Съгласували:	Подпис и дата
Юлиан Димитров Главен секретар на ГД ГВА	
Христо Щерионов Директор на дирекция АОЛАС	
Иво Б. Иванов Началник на отдел АОТС	
Изготвил:	Подпис и дата
Ива Петрова Инспектор в отдел АОТС	

НАДЗОР НА БЕЗОПАСНОСТТА ПРИ ПРОМЕНИ В ДОСТАВЧИЦИ НА АЕРОНАВИГАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ И ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОБУЧЕНИЕ

1. Общи положения

1.1. Предмет и обхват

Настоящата процедура се прилага за доставчици на услуги или субекти, предоставящи обучение за ръководители на полети във въздушното пространство, попадащи под надзора на Националния надзорен орган (ННО) на Република България.

Процедурата се прилага от ГД ГВА/ННО във връзка с:

- одобрение на процедура/и за управление на промяната както във функционалните системи на ДАНО, така и в услугите и системите за управление на ДАНО/организации за обучение;
- надзора по правилно прилагане на одобрените процедура/и за управление на промяната както във функционалните системи на ДАНО, така и в услугите и системите за управление на ДАНО/организации за обучение;
- дейностите на ГД ГВА/ННО, свързани с надзора на промяна във функционалните системи, използвани за предоставянето на УВД/АНО;
- одобрение на промените в системите за управление на ДАНО/организации за обучение;
- надзора на промените в ДАНО/организацията за обучение.

Целта на тази процедура е да установи административните процедури и да предостави насоки във връзка с управлението и уведомяването за промени ДАНО/организации за обучение, по отношение на организационни, управленски и функционални аспекти на техните дейности и системи, както се изисква от приложимата регулаторна рамка.

Надзорът на безопасността на промените във функционалната система, която поддържа трансграничното предоставяне на услуги, се упражнява от компетентния орган, който извършва надзор на доставчика на УВД/АНО, уведомяващ за промяната.

Тази процедура не се прилага за промени в динамичната база данни на автоматизираната система за контрол на въздушното движение (КВД), както и за промени в статични бази данни на други оперативни системи, описани в одобрените ръководства и указания на ДАНО.

Тази процедура обхваща, но не се ограничава до, надзора на следните промени:

- Промени в оперативните системи/подсистеми;
- Промени в интерфейса на оперативните системи/подсистеми;
- Промени в базата данни на оперативните системи/подсистеми (различни от статичната база данни на оперативните системи, описани в одобрените ръководства (наръчници) и указания на ДАНО);
- Промени в конфигурационните данни на оперативните системи/подсистеми;
- Промени в оперативните ръководства (наръчници), процедури и инструкции;
- Промени, свързани с човешкия фактор като част от функционалните системи;
- Промени в структурата на ДАНО, свързани с персонала, отговарящ за и участващ в предоставянето на УВД/АНО;

- Промени, които изискват изменения на съществуващите сертификати, издадени на ДАНО.

1.2. Регулаторна рамка

1.2.1. Регламенти

- Регламент (ЕО) № 549/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 10 март 2004 година за определяне на рамката за създаването на Единно европейско небе (рамков регламент);

- Регламент (ЕС) 2018/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2018 година относно общи правила в областта на гражданското въздухоплаване и за създаването на Агенция за авиационна безопасност на Европейския съюз и за изменение на регламенти (ЕО) № 2111/2005, (ЕО) № 1008/2008, (ЕС) № 996/2010, (ЕС) № 376/2014 и на директиви 2014/30/ЕС и 2014/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 552/2004 и (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕИО) № 3922/91 на Съвета,

- Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/373 на Комисията от 1 март 2017 година за определяне на общи изисквания за доставчиците на услуги и надзора при управлението на въздушното движение/аеронавигационното обслужване и други мрежови функции за управление на въздушното движение, за отмяна на Регламент (ЕО) № 482/2008 и на регламенти за изпълнение (ЕС) № 1034/2011, (ЕС) № 1035/2011 и (ЕС) 2016/1377, както и за изменение на Регламент (ЕС) № 677/2011;

- Регламент (ЕС) 2015/340 на Комисията от 20 февруари 2015 година за определяне на технически изисквания и административни процедури във връзка със свидетелствата за правоспособност и други свидетелства и сертификати на ръководители на полети съгласно Регламент (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета, за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) № 923/2012 на Комисията и за отмяна на Регламент (ЕС) № 805/2011 на Комисията,

и всички изменения в тях.

1.2.2. Приемливи средства за съответствие и ръководни материали

- Приемливите средства за съответствие (АМС) и ръководни материали (GM) на EASA, свързани с Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/373;

- Приемливите средства за съответствие (АМС) и ръководни материали (GM) на EASA, свързани с Регламент (ЕС) 2015/340.

2. Роли и отговорности в рамките на ГД ГВА/ННО

2.1.1. Главният директор на ГД ГВА или оправомощено от него лице одобрява процедурата за управление на промени на доставчика на аеронавигационно обслужване;

2.2. Началник отдел АОТС:

2.2.1. Определя ръководител на екипа и служителите за извършване на преглед на промените, включително екипа за извършване на инспекция на място. Дава указания и инструкции, вкл. чрез резолюции върху официалната кореспонденция, и контролира екипа;

2.2.2. Контролира оперативната кореспонденция, свързана с надзора върху промяната.

2.3. Ръководителят на екипа (РЕ):

2.3.1. Управлява екипа и поддържа връзка с лицето за контакт от ДАНО за конкретната промяна чрез писмена кореспонденция и/или по електронната поща;

2.3.2. Изготвя проекти на документите в съответствие с процедурата;

2.3.3. Одобрява контролните списъци, подготвени от членовете на екипа.

2.3.4. Поддържа базата данни за конкретната промяна в интранет сайт.

2.4. Членовете на екипа (ЧЛЕ) изпълняват дейностите и задачите, възложени от РЕ в съответствие с процедурата.

3. Определения

За целите на тази процедура се прилагат следните определения:

3.1. **"аргумент"** (argument) означава твърдение, което се подкрепя чрез изводи от съвкупност от доказателства;

3.2. **"изискване за безопасност"** (safety requirement) означава проектни характеристики/елементи на функционалната система, които гарантират, че системата работи, както е определено. Въз основа на проверката/демонстрацията на тези характеристики/елементи може да се заключи, че критериите за безопасност са изпълнени. Изискванията за безопасност представляват желаното поведение за безопасност на промяната при нейното взаимодействие с оперативния контекст;

3.3. **"досие по (поддържане на) безопасност"** (safety (support) case) представлява предоставянето на достатъчно убедителна гаранция чрез пълни, документирани и валидни аргументи, че критериите за безопасност са валидни, ще бъдат изпълнени и ще продължават да бъдат спазвани;

3.4. **"оперативна система/подсистема"** означава техническа система/подсистема (оборудване, включително хардуер и софтуер), използвани във функционалната система и нейните компоненти;

3.5. **"оценка на безопасността"** (safety assessment) означава всички дейности съгласно ATS.OR.205 на доставчика на ОВД за оценка на промените във функционалната му система в рамките на Регламент за изпълнение (ЕС) № 2017/373;

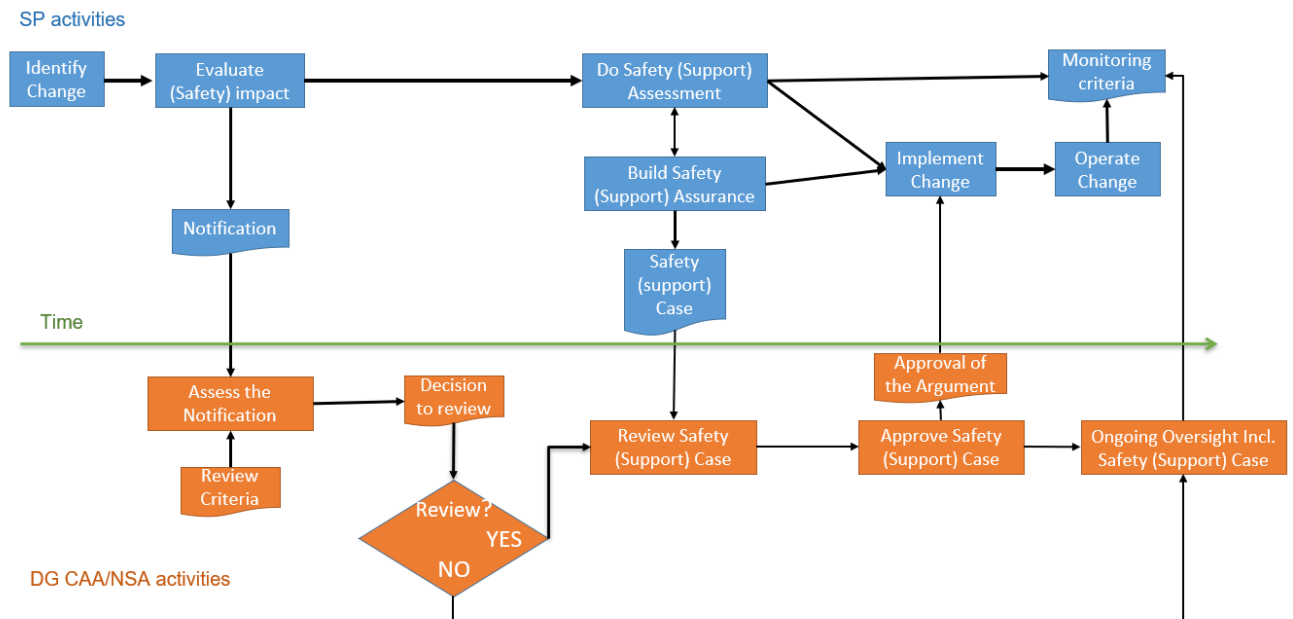
3.6. **"оценка на поддържането на безопасността"** (safety support assessment) означава всички дейности съгласно ATM/ANS.OR.C.005 на доставчика на услуги, различен от този на ОВД, за оценка на промените във функционалната му система в рамките на Регламент за изпълнение (ЕС) № 2017/373;

3.7. **"процес"** - съвкупност от взаимосвързани и взаимодействащи видове дейност, преобразуващи входовете в изходи/резултати;

3.8. **"функционална система"** означава комбинация от процедури, човешки ресурси и оборудване, включително хардуер и софтуер, организирани за извършването на определена функция в контекста на УВД/АНО и други мрежови функции за УВД;

За всички други термини, използвани в този документ, се прилагат определенията, включени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/373, Регламент (ЕС) 2018/1139 и Регламент (ЕО) 549/2004 и всички техни изменения.

4. Надзор на безопасността на промени във функционалната система – описание на процедурата (Фигура 1)

Фигура 1: Надзор на безопасността при промени във функционалните системи за УВД/АНО

4.1. Дейности на ДАНО

4.1.1. Годишно планиране на промени

4.1.1.1. ДАНО разработва и поддържа годишен план на промените за следващата година във функционалните системи за УВД/АНО в рамката на Годишния план на ДАНО, за които промени има планирани финансови средства и налични или предстоящи договори с производители/доставчици.

4.1.1.2. Списък с планираните промени за следващата календарна година в съответствие с Годишния план на ДАНО се актуализира и официално се изпраща до ННО за информация до края на месец декември на текущата година.

4.1.1.3. През текущата година ДАНО планира и уведомява ГД ГВА за допълнителни промени, наложени от възникнали обстоятелства за осигуряване на безопасността, различни от промени, за които е необходимо аварийно въвеждане.

4.1.2. Въвеждане на промени

4.1.2.1. Дейностите по въвеждане на промени по т. 5 се извършват в съответствие с процедурите на ДАНО, одобрени от ГД ГВА/ННО.

4.1.3. Видове оценки прилагани от ДАНО

4.1.3.1. Оценка на безопасност - Доставчикът на обслужване на въздушното движение (ATS provider) изготвя оценка на безопасността за всяка промяна съгласно ATS.OR.205 в съответствие с процедура, одобрена от ННО.

4.1.3.2. Оценка за поддържане на безопасността - Доставчикът на услуги, различен от доставчика на обслужване на въздушното движение (non-ATS provider),

изготвя оценка на поддържането на безопасността за всяка промяна съгласно ATM/ANS.OR.C.005 в съответствие с процедура, одобрена от ННО.

4.1.4. Уведомление до ННО за промяна във функционална система.

4.1.4.1. Срокове:

- Уведомлението за всяка промяна във функционална система се изпраща официално до ННО, възможно най-рано, но не по-късно от 20 календарни дни преди стартиране на дейностите, предвидени в **аргументацията за безопасност на промяната**.
- Когато промяната е свързана с публикация в Сборника АИП уведомлението следва да е съобразено с необходимите AIRAC цикли (към срока, определен в по-горния параграф, се добавят 28 дни за всеки цикъл).
- Всяко съществено изменение на предоставената информация на ГД ГВА/ННО относно промяната се осъществява с допълнително уведомление. В този случай срокът за вземане на решение от ННО (одобрение на аргументите, решение за преглед, необходимост от допълнителни действия) се удължава по предложение на РЕ в координация с лицето за контакт от ДАНО.

4.1.4.2. Форма и съдържание на уведомлението

За уведомяване на промяната се използва Уведомление за промяна съгласно Приложение №1.

Уведомлението се подава по поща с обратна разписка/автоматичен обмен Ивентис/ чрез Електронен портал за подаване на документи на ГД ГВА/ Система за сигурно електронно връчване.

Уведомлението за промяна във функционална система не трябва да се счита за завършено, докато не бъде предоставена следната информация в съответствие с AMC1 ATM/ANS.OR.A.045(a):

- а) Име на организацията, уведомяваща промяната;
- б) Уникален идентификационен номер на промяната;
- в) Номер на версията на уведомлението;
- г) Наименование на промяната;
- д) Дата на първо уведомление за промяна;
- е) Планирана дата на пускане в експлоатация (дори ако е само приблизителна);
- ж) Подробности за промяната и нейното въздействие;
- з) Списък на доставчиците на услуги и други авиационни субекти, които са засегнати от промяната, както е посочено в ATM/ANS.OR.A.045(a)(3);
- и) Субектът, отговарящ за досието по осигуряване на безопасността; и
- й) Лице от ДАНО за връзка с ГД ГВА/ННО.

4.1.4.3. Промяната трябва да бъде уведомена веднага щом данните, определени в AMC1 ATM/ANS.OR.A.045(a), са налични. Решението за преглед на промяна от ГД ГВА/ННО в повечето случаи се основава на данните от уведомлението. Поради това е препоръчително описанието на промяната, идентифицирано в

AMC1 ATM/ANS.OR.A.045(a), да бъде попълнено възможно най-скоро и да съдържа следните данни:

- (1) Цел на промяната;
- (2) Причини за промяната;
- (3) Място на изпълнение;
- (4) Нови/променени функции/услуги, породени от промяната;
- (5) Идентификация на съставните части на функционалната система, които се променят, и какво се променя в тяхната функционалност;
- (6) Последствие от промяната, т.е. вредните последствия от опасностите, свързани с промяната. За доставчиците на обслужване на въздушното движение (ОВД), последствията от промяната, следва да бъдат изразени по отношение на вредните последствия от промяната, т.е. последствията от опасностите, свързани с рисковете за безопасността. Те могат да бъдат резултат от **предварителна оценка на безопасността**, ако има такава, или **ранен анализ на опасностите**, който акцентира върху ефектите от нивото на обслужване. За доставчици на услуги, различни от доставчиците на обслужване на въздушното движение, последствията следва да бъдат изразени по отношение на това **кои аспекти от изпълнението на услугата са засегнати от промяната**.

4.1.4.4. ДАНО следва да вземе предвид, че ранното, ясно и точно уведомление за промяна ще помогне на ГД ГВА/ННО при вземането на решение за преглед или не на промяната и може да предотврати допълнителни неудобства като изискване на допълнителна информация, ненужно решение за преглед или закъснение във вземането на решение за преглед.

4.1.4.5. Всички съобщени промени трябва да бъдат недвусмислено идентифицирани. Доставчикът на услуги следва да определи начин за рефериране, така че дадена съобщена промяна да притежава уникален идентификационен номер.

4.1.4.6. *Забележка: Документи, които могат да се изпращат по т. 4.1.4.3 (6) уведомлението:*

- *За доставчици на ОВД - предварителна оценка на безопасността или ранен анализ на опасностите, който акцентира върху ефектите от нивото на обслужване и свързаните рискове (приемливи методи са FMEA, FTA, GSN и други еквиваленти).*
- *За доставчици различни от ОВД - предварителен функционален анализ на ефекта на промяната върху обслужването. Вредните последствия от промяната следва да бъдат изразени по отношение на това кои аспекти от изпълнението на услугата са засегнати от промяната и засегнато ли е нивото на обслужване.*
- *Оценка на безопасност/ Оценка на поддържането на безопасност, ако е налична към момента на вземане на решение за уведомяване на ННО.*
- *Други документи съдържащи аргументи за безопасността за промяната.*

4.1.5. **Действия на ДАНО по въвеждане** на промяната след решението на ННО

4.1.5.1. В случай че в резултат на оценка на документите ННО **не уведоми** с официална кореспонденция ДАНО в 20 (двадесет) календарни дни за необходимост от допълнителна аргументация и/или преустановяване на

промяната поради съображения за безопасност, ДАНО продължава действията по въвеждане на промяната.

4.1.5.2. Когато ГД ГВА/ННО е решила да извърши преглед, ДАНО не може да започне прилагането на която и да е част от промяна, освен ако:

- не съществува валидна оценка на безопасността или оценка на поддържането на безопасността за тази част от промяната,
- аргументът(ите) за предложената промяна са прегледани и одобрени от ГД ГВА/ННО, и
- ГД ГВА/ННО е информирала ДАНО.

Когато ГД ГВА/ННО излезе с решение да не извършва преглед, това не освобождава ДАНО от отговорността за извършване на оценка на безопасността или оценка на поддържането на безопасността.

4.1.5.3. В случай че ННО в резултат на прегледа уведоми ДАНО, че не приема промяната, следва да преустановят дейностите за въвеждане и да се извърши нова оценка за необходимостта и възможностите за въвеждането ѝ. ДАНО има право да възобнови процеса за промяна с ново уведомление по свое решение след отчитане на мотивите на ННО за "не приемане" на промяната.

4.1.5.4. В случай на отхвърляне на аргумента(ите) на промяната, ГД ГВА/ННО предоставя обосновката на своето решение на заинтересованите субекти.

4.1.5.5. ДАНО може да актуализира, модифицира или отменя предварително уведомената промяна (например, промяна датата за изпълнение и др.). ДАНО следва да уведоми ГД ГВА/ННО, когато информацията, предоставена в предишното уведомление, вече не е валидна или когато липсващата преди информация стане налична. Отмяната на по-рано съобщена промяна трябва да се разглежда като модификация на съобщена промяна. Когато допълнителна информация - различна от данните, посочени в AMC1 ATM/ANS.OR.A.045(a) - се предоставя по искане на ГД ГВА/ННО, тогава не се изисква актуализиране на уведомлението.

4.1.5.6. В случай че ДАНО предоставя информация (допълнителни изискани документи, доказателства и др.) за вече съобщена промяна, следва в писмото еднозначно да идентифицира, че информацията се отнася за конкретната промяна (напр. препратка към идентификационния номер на промяната и версията).

4.2. Дейности на ННО:

4.2.1. Регистрация на уведомлението и резолюция за възлагане към началника на отдел ВПТС;

4.2.2. Началник отдел АОТС определя с указание/резолюция РЕ и екипа за разглеждане на уведомлението за промяна;

4.2.3. Оценка на документацията

РЕ и екипа извършва първоначална оценка на качеството на уведомлението за промяна и свързаната документацията, включваща изчерпателност, систематичност и относимост на предоставената информация съгласно т.4.1.4.2.

4.2.4. РЕШЕНИЕ ЗА ПРЕГЛЕД или БЕЗ ПРЕГЛЕД;

В рамките на 15 (петнадесет) календарни дни ННО (РЕ и ЧЛЕ) извършва оценка на предоставената с уведомлението документация с цел класифициране на промяната - **ЗА ПРЕГЛЕД** или **БЕЗ ПРЕГЛЕД**. ГД ГВА/ННО може да изисква от ДАНО необходимата допълнителна информация за вземане на това решение.

4.2.4.1. Критерии за оценка и класифициране на промяната.

ГД ГВА/ННО определя необходимостта от разглеждане въз основа на конкретни, обосновани и документирани критерии, които като минимум да гарантират разглеждане на съобщената промяна, ако има значителна вероятност за комбинация на сложни или непознати за ДАНО аргументи и евентуални тежки последствия от промяната.

Необходимостта от преглед се основава на комбинация от вероятността аргументът за (поддържане на) безопасност да е сложен или непознат за доставчика на услуги, предприемащ промяната, и тежестта на последствията, свързани с промяната.

Следните два аспекта на промяната:

- новостта на промяната за доставчика на услуги; и
- възможностите на доставчика на услуги (например – ефективността на системата за управление),

следва да се отчитат от ННО при вземане на решение за преглед. Оценката на тежестта на последствията се прави на много ранен етап от въвеждането на промяната (етап планиране) и следователно се базира на груби данни. Следователно тя трябва да бъде консервативна.

Рискът, породен от промяната, може да бъде количествен и да бъде комбинация от два аспекта:

- вероятността от сложен или непознат аргумент
- тежестта на последствията от предложената промяна.

Резултатът от анализа на риска, породен от конкретна промяна, е сумата от всички входните данни.

Следната матрица се прилага за определяне на промените, които ще бъдат избрани за преглед:

Сложност/ познаване	4	4	8	12	16
	3	3	6	9	12
	2	2	4	6	8
	1	1	2	3	4
		1	2	3	4
		Тежест на последствията			

Матрица за вземане на решение за преглед

„ЗЕЛЕНО“ – без преглед ≥ 8

„ЧЕРВЕНО“ – необходим е преглед ≤ 6 .

Крайната количествена стойност се получава като се умножат съответните стойности за „Сложност/ познаване“ и „Тежест на последствията“.

Значение на възможните последствия	Ефект върху безопасността/ услугата/ функцията	Стойност
Ниско	Може да е необходимо известно отклонение от нормалните/рутинни операции.	4
Средно	Временно отклонение от приложимите стандарти за безопасност ИЛИ частична загуба на критични ОВД системи/ услуги/ функции, което изисква частично прилагане на мерки за извънредни ситуации.	3
Високо	Несъответствие с приложимите стандарти за безопасност ИЛИ загуба на критични ОВД системи/ услуги/ функции, което изисква пълно прилагане на мерки за извънредни ситуации.	2
Много високо	Загуба на живот ИЛИ катастрофални щети на инфраструктура и оборудване.	1

Възможни последствия от промяната

Сложност / познаване	Стойност
Опростена и/или рутинна промяна, без други заинтересовани страни	4
Специфична за един системен елемент/сегмент/област във ФС, участва само една друга заинтересована страна и/или подобна промяна е извършена преди.	3
Засегнати са повече от един системен елемент/сегмент/област във ФС, участват две заинтересовани страни и/или подобна промяна се извършва рядко.	2
Засегнати са множество системни елементи/сегменти/области във ФС, участват много заинтересовани страни и/или подобна промяна много рядко се извършва или никога не е извършвана преди.	1

Фактор за сложност и/или познаване

Списъкът на критериите в Таблица 1 по-долу, предоставя примери за ключовите елементи, които трябва да бъдат разгледани от ННО (РЕ), за да реши дали дадената промяна трябва да бъде подложена на преглед или не въз основа на аргументите, предоставени от ДАНО. Този списък не е изчерпателен.

Критерии, приложими към промените	Случаи (ключови елементи)	Препоръчан процес
1. Последствия от промяната/ Комплексност /	а) Съгласно матрицата ≤ 6	Преглед
	б) Съгласно матрицата ≥ 8	Може да се провери на последващ Одит

Критерии, приложими към промените	Случаи (ключови елементи)	Препоръчан процес
Промяната е нова и непозната за ДАНО		<i>(да се включи в годишния план на ННО за текущ надзор за следващата година)</i>
2. Промени в оперативните системи с голям относителен дял (тежест) на софтуера	<ul style="list-style-type: none"> а) Необходимо е да се приложи метода за определяне на гарантираното ниво на софтуера (SWAL) б) Трудности при проверка на валидността на изискванията за безопасност (софтуер, хора или процедури) в) Значителни софтуерни разработки 	Преглед
3. Промени с въздействие върху операциите, работните процедури и координацията на и между центрове за ОВД	<ul style="list-style-type: none"> а) Изискват проверка на човешкия фактор за потвърждаване съответствието с новите изисквания, свързани с промяната б) Оказват влияние върху оперативните работни методи/процедури в) Налагат изменение или разработване на планове за действие при непредвидени обстоятелства г) Налагат изменение или разработване на договори за взаимодействие 	Преглед
4. Промени в конфигурационните данни	а) Настройки в конфигурациите на потребителя, които засягат оперативната функционалност.	<p style="text-align: center;">Може да се провери на последващ Одит</p> <p>Фокусиране върху процедурата на ДАНО.</p> <p>Често се отнася за софтуерни компоненти, същата реконфигурация може да се случи и в хардуерните системи</p>
5. Модификации, които променят работата на системата	Промени в работата на системата или функция на системата.	<p style="text-align: center;">Преглед</p> <p>Това може да покаже промяна в целите за безопасност на системата в резултат на повишен риск за безопасността. Такава промяна би могла да изисква нова оценка на риска и смекчаване на последствията.</p>
6. Промени, които изискват подмяна на части	<ul style="list-style-type: none"> а) Имат пряко въздействие върху оперативно оборудване, свързано с безопасността на УВД (ILS, радио, радар, телефон и т.н.). б) Предполагат изменение на АИО като действие за намаляване на риска. в) Предполагат прилагане на изключения от изискванията на регламенти или предоставяне на обслужвания. г) Прехвърляне на функция за УВД към нова оперативна система. 	<p style="text-align: center;">Преглед</p> <p>ННО би могъл да приеме, че ремонтът/ модернизиранието на система с компонент, който не е посочен от оригиналния производител, би изисквало нова оценка по безопасност.</p>

Критерии, приложими към промените	Случаи (ключови елементи)	Препоръчан процес
	<p>д) Значима промяна на оборудването.</p> <p>е) Надстройване на системата, промяна на остарялото оборудване в ограничена степен, надстройване на оборудването или рехостинг на софтуер.</p>	<p>Може да се провери на последващ одит</p> <p>Ако ДАНО извърши оценка на безопасността, за да покаже, че частта не променя/не влияе върху оперативните функции за УВД, експлоатационните характеристики или експлоатационните характеристики на системата.</p>

Таблица 1: Списък на критериите за класифициране на промяната

4.2.4.2. РЕ взема решение за ПРЕГЛЕД или БЕЗ ПРЕГЛЕД на промяната.

4.2.5. ДЕЙСТВИЯ ПРИ РЕШЕНИЕ „ПРЕГЛЕД“

4.2.5.1. Уведомява се ДАНО за решението ЗА ПРЕГЛЕД на промяната чрез официална кореспонденция в рамките на 15 (петнадесет) календарни дни от получаването на уведомлението за промяната от ДАНО;

4.2.5.2. Изисква се от ДАНО допълнителна информация, ако се сметне за необходимо. В този случай срокът по т. 4.2.5.1 се променя/удължава, съгласувано с ДАНО, ако е необходимо.

4.2.5.3. СЪДЪРЖАНИЕ на ПРЕГЛЕДА на планираната промяна

- Дълбочината на прегледа трябва да бъде съизмерима с нивото на риска, настъпил в резултат от промяната;
- Проверка дали аргументите за безопасност, свързани с промяната, осигуряват разумна гаранция и достатъчно доверие, че приемливо ниво на безопасност на услугите за УВД/АНО се поддържа по време на етапа на въвеждане и ще бъде поддържано устойчиво след въвеждането на промяната в действие;
- Добиване на убеденост, че по време на етапа на изпълнение непрекъснато се изпълняват критериите за безопасност, целите за безопасност, изискванията за безопасност и други, свързани с безопасността условия.
- Оценява се приемливостта на представените аргументи за безопасност, като се вземе предвид:

1. изискванията на AMC2 ATM/ANS.OR.C.005(a)(2) при оценка на поддържането на безопасността от доставчик на услуги, различен от доставчика на обслужване на въздушното движение;

2. изискванията на AMC2 ATS.OR.205(a)(2) при оценка на безопасността от доставчик на обслужване на въздушното движение.

4.2.5.4. Прегледът включва следните дейности:

- Преглед на документацията;
- Координиране на необходимостта от информация с експерти от екипа за управление на промяната (лицето за контакт за промяната от ДАНО);

- Прегледът на планираната промяна от ГД ГВА/ННО се извършва своевременно (в срок, съгласуван с ДАНО) преди датата на очакваното въвеждане в действие;
- В случай че горният срок не може да бъде спазен, напр. необходимост от преработването на плана за смекчаване на риска, ГД ГВА/ННО информира доставчика на УВД/АНО за очаквания срок за приключване на прегледа;
- При извършването на прегледа инспекторите (членове на екипа) могат да използват приемливи средства за съответствие (АМС) и напътстващи материали (GM);
- Координиране на дейността с други компетентни органи, когато е необходимо.
- Процесът на прегледа завършва с доклад от началника на отдел АОТС до главния директор на ГД ГВА/ННО с обосновката/мотивите за решението на ГД ГВА/ННО относно **приемането или не приемането на промяната**.
- Докладът се съхранява в папка Управление на промяната на отдел АОТС.

4.2.5.5. Ако аргументът(ите) на промяната е /са ПРИЕТ(И):

- Уведомява се ДАНО за приемането на аргумента на промяната и възможността за въвеждането в експлоатация;
- Включване на промяната в плана за надзор на безопасността за следващата година по преценка на ННО.

4.2.5.6. Ако аргументът(ите) на промяната НЕ Е/СА ПРИЕТ(И):

- Уведомява се ДАНО, че аргументът (ите) на промяната не е/са приет(и), като се предоставят съответните мотиви.

4.2.6. ДЕЙСТВИЯ ПРИ РЕШЕНИЕ „БЕЗ ПРЕГЛЕД“

- 4.2.6.1. Изготвя се вътрешен доклад до началник отдел АОТС с предложение да не се извършва преглед. Докладът следва да съдържа необходимата аргументация.
- 4.2.6.2. ДАНО може да пристъпи към въвеждане на промяната след уведомление от ГД ГВА или прилагане на процедура на мълчаливо съгласие, когато ННО не уведоми ДАНО с официална кореспонденция, че промяната подлежи на преглед до 20 (двадесет) календарни дни от получаването на уведомлението за промяна от ДАНО;
- 4.2.6.3. Включване на промяната за одит в плана за надзор на безопасността през следващата година по преценка на ННО.

4.2.7. ГД ГВА/ННО поддържа регистър за предложените промените във функционалната система съгласно Приложение № 2.

5. Промени в системата за управление на ДАНО/Организациите за обучение

ДАНО следва да разработи и използва документирана процедура или процедури, одобрени от ГД ГВА/ННО, за да уточни как ще управлява промените, които **НЕ** засягат тяхната функционална система(и) за УВД/АНО. Такава процедура или процедури трябва да разработи и Организация за обучение, одобрена съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2015/340. В тази връзка ДАНО/Организациите за обучение представят на ГД ГВА/ННО споменатата(ите) процедура(и) за предварително одобрение преди прилагането ѝ/им.

Ако и когато гореспоменатите одобрени процедури не са подходящи за специфична промяна, ДАНО/Организацията за обучение следва да:

(1) отправи искане до ГД ГВА/ННО за изключение да се отклони от одобрените процедури;

(2) предостави на ГД ГВА/ННО подробности за отклонението и обосновката за използването му;

(3) не използва отклонението преди то да бъде одобрено от ГД ГВА/ННО.

Уведомление за промените по т. 5 се подава по поща с обратна разписка/автоматичен обмен Ивентис/ чрез Електронен портал за подаване на документи на ГД ГВА/ Система за сигурно електронно връчване.

5.1. Промени с предварително одобрение от ГД ГВА

5.1.1. За всяка промяна в предоставянето на услуга/обучение и системите за управление, която не засяга функционалната система се **изисква предварително одобрение**, с изключение на промените по т. 5.2. Такива промени се съобщават на ГД ГВА/ННО най-малко тридесет (30) календарни дни преди планираната дата на прилагане на промяната.

5.1.2. След получаване на уведомление за предложена промяна, за която се изисква предварително одобрение, ГД ГВА/ННО следва:

(1) да потвърди официално получаването на уведомлението в писмена форма (може и под формата на писмо по електронната поща) в рамките на десет (10) работни дни и своевременно да поиска от ДАНО/Организацията за обучение всякаква допълнителна информация (например, матрица за съответствие АМС1 АТМ/ANS.OR.B.010(a), ако все още не е предоставена) в подкрепа на тяхното решение;

(2) да прегледа предложените промени в рамките на тридесет (30) работни дни след получаването на всички доказателства в подкрепа на предложената промяна и да провери съответствието на ДАНО/организация за обучение с приложимите изисквания преди да издаде одобрение за промяната;

(3) да извърши одит на ДАНО/организация за обучение, ако е необходимо, за да провери съответствието на ДАНО/организация за обучение с приложимите изисквания;

(4) да оцени действията, предложени от ДАНО/организация за обучение, за да се покаже съответствие;

(5) зависимост от промяната да проучи необходимостта от предписване на каквото и да е условие за функционирането му по време на промяната, и

(6) да предостави отговор (може и под формата на писмо по електронната поща) на уведомлението за промяна без ненужно забавяне със съответната обосновка (ако е поискана), както и да предостави информация правото на обжалване, което съществува съгласно приложимото национално законодателство.

5.1.3. Примери за промени в предоставянето на услуги и/или в системите за управление са дадени в Приложение № 3.

5.1.4. Следва да се има предвид, че процесите за управление на промените на ДАНО/Организацията за обучение и процесът за превенция на употребата на

психоактивни вещества (само за ОВД доставчици) и всякакви промени в тях изискват предварително одобрение от ГД ГВА/ННО.

5.1.4.1. ГД ГВА/ННО одобрява процедура(и) за управление на промените във функционалните системи или всякакви съществени модификации на тези процедури, предоставени от ДАНО в съответствие с точка АТМ/АNS.ОR.В.010(b);

5.1.4.2. ГД ГВА/ННО одобрява всяко отклонение от процедурите, посочени в точка 5.1.4.1 за конкретна промяна, когато е поискано от ДАНО в съответствие с точка АТМ/АNS.ОR.В.010(c)(1).

5.1.4.3. ГД ГВА/ННО съхранява запис на всички процедури за управление на промените, модификации и отклонения, които е одобрила в съответствие с АТМ/АNS.АR.С.030(a) и тези, които са били отхвърлени, заедно с обосновка. ГД ГВА/ННО следва да може да ги съотнесе към свързаното изискване в регламента, което те изпълняват.

5.1.4.4. Независимо от т. 5.1.2 когато одобрява процедурата (ите) за управление на промени във функционални системи съгласно АТМ/АNS.ОR.В.010, ГД ГВА следва:

(1) да провери дали процедурите, използвани от ДАНО за управление на промените, покриват жизнения цикъл на промяната, както е дефинирано в АТМ/АNS.ОR.С.005(a)(1) или АТS.ОR.205(a)(1);

(2) да използва матрицата за съответствие, предоставена от ДАНО (посочена в АМС1 АТМ/АNS.ОR.В.010(a)), когато преглежда съдържанието на процедурата (ите), модификациите и/или отклоненията, посочени в АТМ/АNS.АR.С.030(a); като част от дейността по надзора, ГД ГВА проверява дали матрицата за съответствие покрива всички изисквания.

(3) да провери дали процедурата (ите) съдържа(т) задължителните разпоредби, които изискват предприемане на действия и представяне на всички необходими доказателства за съответствие с изискванията, определени в АТМ/АNS.ОR.А.045, АТМ/АNS.ОR.С.005, АТS.ОR.205 и АТS.ОR.210;

(4) да провери дали процедурата (ите) идентифицира (т) ролите и отговорностите на ДАНО в процесите за управление на промените;

(5) да провери дали процедурата (ите) посочва (т), че не е позволено да се използват нови, модифицирани или отклоняващи се процедури за управление на промените, докато не бъдат одобрени; и

(6) да провери дали процедурата (ите) посочва (т), че всяка промяна, избрана за преглед, не може да влезе в експлоатация преди да бъде одобрена от ГД ГВА.

(7) да провери дали процедурата (ите) включва (т) **процедура за идентифициране на промяната**. Тази процедура, която е предшественик на процеса на уведомяване за промяна, трябва да търси потенциални промени, да потвърди, че има реално намерение да се изпълняват (предложение за промяната) и, ако е така, да започне процеса на уведомяване.

(8) да провери дали процедурата (ите) включва (т) информация за водене на регистър на записите за всички съобщени промени от доставчикът на услуги съгласно AMC2 ATM/ANS.OR.V.010(a).

(9) да провери дали процедурата (ите) отразява (т) изискванията на GM1 ATM/ANS.OR.V.010(a).

5.1.5. В случай че ДАНО/Организацията за обучение осъществи промени, за които се изисква предварително одобрение, без да е получено такова от ГД ГВА/ННО, то ГД ГВА/ННО предприема незабавни подходящи действия, без да се засягат допълнителните мерки за правоприлагане.

5.1.5.1. Подходящите действия от страна на ГД ГВА/ННО могат да включват спиране, ограничаване или отнемане на сертификата на ДАНО/Организацията за обучение.

5.1.5.2. Когато са необходими промени поради спешни непредвидени обстоятелства, които, ако не бъдат коригирани, биха довели до незабавно опасно състояние, и тяхното прилагане не може да бъде отложено до получаване на одобрение или съобщение, че промяната няма да подлежи на преглед, то промяната може да се изпълни, но ГД ГВА/ННО се информира незабавно.

5.1.5.3. Компетентният орган може да разгледа този вид промени като част от одобрението на процедурите за управление на промените за функционални системи.

5.1.6. ГД ГВА/ННО поддържа опростена документална система съгласно Приложение № 4, която съдържа информация кога е получено уведомление за изменение и кога е одобрено, ако е приложимо.

5.1.7. В случай на промяна на наименованието на ДАНО/Организацията за обучение ГД ГВА/ННО преиздава сертификата след получаване на уведомлението и съответните части от документацията на заявителя. Промяната на наименованието сама по себе си не изисква от ГД ГВА/ННО да извършва одит на заявителя, освен ако няма доказателства, че други аспекти са се променили.

5.1.8. Промени в организацията за обучение, които засягат сертификата или условията за одобрение на организацията за обучение или който и да е елемент от системите за управление на организация за обучение, изискват предварително одобрение от ГД ГВА.

5.1.9. Организацията за обучение договаря с ГД ГВА промените, които изискват предварително одобрение от ГД ГВА.

5.2 Промени без предварително одобрение от ГД ГВА

5.2.1. Промени в предоставяне на услуги или в системата(ите) за управление, въведени в съответствие с процедура за въвеждане на промени без одобрение, одобрена от ГД ГВА/ННО, **не изискват предварително одобрение**, ОСВЕН ако не се отнасят до правния статут на ОВД доставчици /Организацията за обучение, тяхната собственост и местоположението на техните съоръжения.

- 5.2.2. Независимо от т.5.2.1, тези промени се съобщават на ГД ГВА/ННО не по-късно от един месец след въвеждането им и се прилагат копия на променените документи.
- 5.2.3. ГД ГВА/ННО следва да потвърди официално получаването на уведомлението в писмена форма (може и под формата на писмо по електронната поща) в рамките на десет (10) работни дни.
- 5.2.4. В процеса на продължаващ надзор ГД ГВА/ННО извършва оценка на информацията, предоставена в уведомлението, за да провери дали предприетите действия са в съответствие с одобрените процедури и приложимите изисквания. В случай на несъответствие ГД ГВА/ННО:
- (1) уведомява ДАНО/организацията за обучение за несъответствието и изисква допълнителни промени;
 - (2) в случай на констатации от ниво 1 и ниво 2 действа съгласно точка АТМ/АNS.АR.С.050 (за ДАНО) и точка АТСО.АR.Е.015 (за организации за обучение).
- 5.2.5. Когато ДАНО предостави промяна на номинираните лица, съгласно АМС2 АТМ/АNS.ОR.А.040(b), предоставя на ГД ГВА/ННО информация за неговата/нейната квалификация.
- 5.2.6. ДАНО/Организацията за обучение следва да договори с ННО/ГД ГВА промените без предварително одобрение и да ги включи в одобрената им процедура.**
- 5.2.7. ГД ГВА/ННО поддържа опростена документална система съгласно Приложение № 5, която съдържа информация кога е получено уведомление за изменение.
- 5.2.8. Организацията за обучение уведомява ГД ГВА, когато прекратят дейността си, и в 3-дневен срок връща оригинала на издаденото свидетелство.
- 5.2.9. Организацията за обучение изпраща на ГД ГВА всяко изменение на документацията, свързана със системите за управление.
- 5.2.10. Организацията за обучение информира ГД ГВА за всяка промяна в персонала, посочен в приложение III (част АТСО.ОR), която може да засегне издаденият сертификат или одобрението за обучение към него.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

**УВЕДОМЛЕНИЕ ЗА ПРОМЯНА ВЪВ ФУНКЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА (съгласно Регламент (ЕС)
2017/373 / Notification of Proposed Change to Functional System (in accordance with Regulation (EU)
2017/373)**

В отделен документ

РЕГИСТЪР НА ПРОМЕНИТЕ ВЪВ ФУНКЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА

№	описание на промяната	референтен номер на промяната и ревизия	дата на уведомлени е	номер на преписката в Iventis	решение за преглед (да/не) и дата	Решение в резултат от прегледа/ дата	действие по промяната	статус на промяната
1								
2								
3								
4								
5								
6								

Примери за промени в предоставяне на услуги и/или в система(и) на управление

1. Името на ДАНО/Организацията за обучение
2. Собствеността на ДАНО/Организацията за обучение
3. Условието на предоставяните от ДАНО/Организацията за обучение услуги
4. Местоположението на съоръженията на ДАНО/Организацията за обучение
5. Правния статут на организацията (само за ОВД доставчици)
6. Вид(ове) услуги и/или обучение, предоставяни ДАНО/Организацията за обучение
7. Отговорен ръководител
8. Ръководството(а) на системата за управление на ДАНО/Организацията за обучение
9. Оперативни ръководства и/или ръководства за техническо обслужване
10. Номинирани длъжностни лица, по-специално тези, които отговарят за оперативните звена, безопасността (когато е приложимо), качеството, сигурността, финансите, човешките ресурси, обучението и функциите, свързани с наблюдението на съответствието, включително и тяхната квалификация
11. Процес(и) за управление на промените в ДАНО/Организацията за обучение
12. Процес за превенция на употреба на психоактивни вещества в ДАНО/Организацията за обучение.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4

РЕГИСТЪР НА ПРОМЕНИТЕ С ПРЕДВАРИТЕЛНО ОДОБРЕНИЕ

№	описание на промяната	дата на уведомление	номер на преписката в Iventis	действия по промяната	одобрение на промяната (дата)	статус на промяната
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						

РЕГИСТЪР НА ПРОМЕНИТЕ БЕЗ ПРЕДВАРИТЕЛНО ОДОБРЕНИЕ

№	описание на промяната	дата на уведомление	номер на преписката в Iventis	действия по промяната (ако е необходимо)	Забележка
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					